

Організація внутрішнього забезпечення якості в Хмельницькому національному університеті відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти здійснюється на п'яти рівнях: перший – здобувачі вищої освіти; другий – кафедра; третій – факультет; четвертий – Вчена рада Університету; п'ятий – Наглядова рада Університету. Діяльність студентів здійснюється на першому організаційному рівні та реалізується через опитування (бесіди, анкетування, інтерв'ю тощо) щодо якості проведення навчальних занять (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських) і організації та керування самостійною роботою, якості функціонування інклюзивного освітнього середовища, ефективності діяльності університетських сервісів, якості змісту професійної підготовки (освітніх програм) за спеціальностями на усіх рівнях вищої освіти тощо.

Крім того, найбільш ініціативні та прогресивні студенти беруть активну участь у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності на другому та третьому рівнях у складі учасників фокус-груп здобувачів вищої освіти із забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти зі спеціальностей (спеціальностей) усіх рівнів вищої освіти. Учасники фокус груп входять до складу комітетів випускової кафедри із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, а на рівні факультету – до складу Комісії із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

Учасники студентських фокус-груп є «агентами змін» у формуванні культури якості вищої освіти, вони співпрацюють зі структурними підрозділами університету та здобувачами вищої освіти, сприяють у проведенні анкетувань, доведенні актуальної інформації тощо. Відтак, для учасників студентських фокус-груп відділом забезпечення якості вищої освіти систематично проводяться різні заходи (збори, тренінги, лекції тощо) щодо ознайомлення із освітніми програмами підготовки майбутніх фахівців, принципами академічної доброчесності, процедурами обрання вибіркового дисциплін, організацією дистанційного навчання в умовах карантину тощо.

Можна стверджувати, що в Хмельницькому національному університеті здобувачі вищої освіти в межах своїх повноважень, відповідно до чинної нормативної документації, беруть активну участь у покращенні якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

Література

1. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Хмельницькому національному університеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.khnu.km.ua/root/files/01/10/03/024.pdf>
2. Положення про участь стейкхолдерів у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Хмельницькому національному університеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.khnu.km.ua/root/files/01/10/03/172.pdf>

ТКАЧОВА ЯНА

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України (м. Київ)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Професійне зростання є невід'ємною частиною професіоналізації особистості. Воно починається на стадії освоєння професії і триває на подальших етапах професійної діяльності, аж до повного відходу людини від справ, набуваючи специфічної форми і змісту.

Професійне зростання особистості соціального педагога закладу професійної освіти характеризується становленням і розвитком їхньої професійної самосвідомості, усвідомленням себе суб'єктом освітнього процесу, прагненням до підвищення рівня набутої професійної компетентності й формуванням системи професійних цінностей. Природа професійної самосвідомості багато в чому пов'язана з сутністю громадянської самосвідомості, оскільки зміст професії соціального педагога розглядається крізь призму його суспільно-корисної діяльності, а також усвідомлення себе повноцінним громадянином суспільства, який самореалізується в професійній діяльності.

Професійна самосвідомість, на відміну від самосвідомості загалом – специфічна за своїм змістом. Якщо самосвідомість формується у контексті життєдіяльності особи, її комунікацій з довкіллям і людським оточенням та є результатом пізнання себе, своїх дій, психічних якостей тощо, то професійна самосвідомість – це проекція всіх структурних компонентів самосвідомості на професійну діяльність. Отже, професійна самосвідомість це особливий феномен людської психіки, що обумовлює саморегуляцію дій особистістю фахівця у професійній сфері на основі пізнання професійних вимог, професійних можливостей та емоційного ставлення до себе як до суб'єкта професійної діяльності. У цьому контексті актуальною є думка А. Маркової, що професійна самосвідомість – це комплекс уявлень

людини про себе як професіонала, цілісний образ себе як професіонала, систему відносин і установок до себе як професіонала [2].

Досліджуючи природу й генезис професійної самосвідомості особистості фахівця, науковці виокремлюють генеральні фактори: мотивація до досягнення високого рівня професійної майстерності; професійне суб'єктивно-орієнтоване навчання; спрямованість особистості на оволодіння даною професією [1–4]. З огляду на це педагогічна індивідуальність соціального педагога, зазвичай, формується у процесі його наполегливої праці, набутих умінь самодіагностування, зокрема щодо виявлення своїх сильних і слабких сторін.

Не менш важливим є врахування критеріїв високого рівня професійної самосвідомості, професіоналізму, що розглядаємо в якості особистісних ресурсів професійного розвитку. До прогностичних особливостей належать вміння соціального педагога виявляти свої професійні якості, визначати перспективи свого розвитку, готовність до вивчення професійного досвіду інших педагогів, а також професійну відкритість. До критеріїв професійної індивідуальності соціальних педагогів відносять: творчі – особистість прагне вийти за межі своєї професії, перетворити набутий досвід, збагатити особистим творчим внеском; соціальної активності та конкурентоспроможності – вміння соціальних педагогів зацікавлювати суспільство результатами своєї праці, розпочати конкурентні відносини на ринку освітніх послуг; професійної прихильності – вміння дотримуватися честі та гідності педагогічної професії. Все це повинне співвідноситися з індивідуально-варіативною стратегією розвитку особистості соціального педагога закладу професійної освіти.

Отже, вважаємо доцільним виокремлення двох підходів до визначення професійного зростання соціальних педагогів. Перший підхід пов'язаний із розвитком і саморозвитком особистості, а другий – із «вписуванням» людини в ту або іншу систему професійної діяльності. Інакше кажучи, йдеться про «оволодіння», «збагачення» означеної системи професійної діяльності. Інтегрує означені підходи в контексті дослідження професіоналізації особистості соціального педагога їх ключова ідея про взаємний вплив індивідуальних особливостей людини та соціокультурного середовища, про етапність процесу, про залежність особистісного розвитку і професійного становлення особистості [3].

Таким чином, професійне зростання – це тривалий, динамічний, багаторівневий процес розвитку і саморозвитку особистості, визначення свого місця у світі професій, реалізації себе в професії і самоактуалізації власного потенціалу для досягнення вершин професіоналізму.

Професійне зростання соціального педагога закладу професійної освіти є системним процесом набуття людиною комплексу необхідних професійних і особистісних властивостей, обумовлених впливом професійної освіти і власною активністю особистості в її саморозвитку і самореалізації. Власне, це процес освоєння соціально-педагогічної діяльності, педагогічного спілкування і формування особистості педагога в цілому загальних, спеціальних і індивідуальних властивостей.

На нашу думку, удосконаленню професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів сприятиме забезпечення таких психолого-педагогічних умов: послідовне впровадження системної методології та інноваційних технологій в професійно-освітньому процесі; посилення особистісної спрямованості професійної підготовки соціальних педагогів, особливо розвитку ціннісно-орієнтаційної і мотиваційної сфер особистості; опора на об'єктивні закономірності і головні принципи професійного становлення людини; подолання існуючих суперечностей, що гальмують розвиток професійної підготовки соціальних педагогів і зміцнення соціального статусу педагогічної професії.

Таким чином, професійне зростання – досить складний процес, що має циклічний характер, під час якого людина не тільки вдосконалює свої знання, вміння і навички, розвиває професійні здібності, але й може зазнати і негативного впливу цього процесу. Такий вплив призводить до появи різного роду деформацій і станів, що знижують не тільки професійні успіхи, а й негативно проявляються у «непрофесійному» житті.

Література

1. Базиль Л. О. Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : тези доп. IX міжнар. наук.-практ. конференц. (м. Хмельницький, 9–10 листоп. 2017 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, М. Є. Скиба, В. О. Радкевич [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2017. – С. 74–76.
2. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 308 с.
3. Харламенко В. Концептуальні положення професіоналізації вчителя / В. Харламенко, Т. Олефіренко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 7. – С. 218–222.
4. Bazyl L. O., Shatkovska H. I, Klymenko M. M, Radkevych V. O Psychological and pedagogical features of the career growth of vocational education's teache. Vol. 35 (2019) Edición Especial N. 23. C. 763–779. – Режим доступу: <http://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/30083>